

Terugplaatsing van een ingevroren embryo

T +32(0)89 32 50 50
F +32(0)89 32 79 00
info@zol.be

Campus Sint-Jan
Schiepse bos 6
B 3600 Genk

Campus Sint-Barbara
Bessemersstraat 478
B 3620 Lanaken

Campus Maas en Kempen
Diestersteenweg 425
B 3680 Maaseik

Medisch Centrum André Dumont
Stalenstraat 2a
B 3600 Genk

Beste patiënt,

Uw arts zal een ingevroren embryo bij u terugplaatsen. Deze brochure geeft u meer informatie over deze procedure en tracht op een aantal veel gestelde vragen antwoord te geven.

Mocht u na het lezen van deze brochure nog vragen hebben, aarzel dan niet om ze te stellen. Uw behandelende arts en/of de verpleegkundigen zijn steeds bereid om op al uw vragen te antwoorden.

INHOUDSTAFEL

- 1. Behandelingen voorafgaand aan een embryo terugplaatsing 4**
  - 1.1 Terugplaatsing van een cryo-embryo in een natuurlijke cyclus
  - 1.2 Terugplaatsing van een cryo-embryo in een kunstmatige cyclus
  - 1.3 In het laboratorium
  - 1.4 De embryo-terugplaatsing
  - 1.5 De opvolging na de embryo-terugplaatsing
  - 1.6 Tot slot

Belangrijke informatie!

Vooraleer het fertiliteitscentrum in het bezit is van het **document 'verzoek tot ontdooien'**, is het bij wet verboden om ingevroren embryo's (= cryo-embryo) te ontdooien en terug te plaatsen. Dit document moet bij elke ontdooiing ingevuld en door alle betrokken partijen ondertekend worden. Indien het centrum dit document niet tijdig ontvangen heeft, dan wordt de lopende behandeling stopgezet. Indien u het document via e-mail bezorgd heeft aan het centrum, brengt u het origineel exemplaar mee op de dag van de terugplaatsing.

01 BEHANDELINGEN VOORAFGAAND AAN EEN EMBRYO TERUGPLAATSING

De terugplaatsing van een cryo-embryo kan op twee verschillende manieren gebeuren:

1. Een terugplaatsing van een cryo-embryo in de natuurlijke menstruele cyclus.
2. Een terugplaatsing van een cryo-embryo in een kunstmatige cyclus die hormonaal ondersteund wordt.

Uw behandelende arts beslist welke cyclus voor u het meest geschikt is.

1.1 Terugplaatsing van een cryo-embryo in een natuurlijke cyclus

Bij deze methode wordt de natuurlijke cyclus opgevolgd en wordt het embryo op het meest geschikte moment van de cyclus in de baarmoeder teruggeplaatst. De timing van dit moment wordt bepaald m.b.v. één of meerdere bloedafnames en vaginale echografieën, rond het moment van de natuurlijke ovulatie of eisprong.

Concreet betekent dit dat u ons centrum telefonisch moet contacteren op de 1ste dag van de menstruatie. Zijn wij op die dag niet bereikbaar, dan doet u dit zo snel mogelijk.

Tijdens het telefoongesprek vermeldt u uitdrukkelijk dat er beslist is om het **cryo-embryo terug te plaatsen in een natuurlijke cyclus**. We bespreken vervolgens met u het verloop van uw cyclus (regelmaat en duur) en we geven u een afspraak voor een eerste echografie en bloedafname. Deze afspraak situeert zich meestal tussen de 10de en 12de dag van de cyclus. U komt dus voor de 1ste keer voor een echografie in het midden van de menstruele cyclus.

Voor deze 1ste echografie moet u zich inschrijven. Vanaf de 2de echografie binnen dezelfde cyclus moet u zich niet meer inschrijven. Bij een regelmatige cyclus van een gemiddelde duur zijn er meestal 1 of 2 echografieën nodig.

Zoals eerder uitgelegd zijn uw bloedwaarden en de echografieën belangrijk voor de bepaling van het juiste moment voor de terugplaatsing van het cryo-embryo.

- Met behulp van een vaginale echografie beoordeelt de fertilitateitsarts beide eierstokken (= ovaria). Hij of zij gaat op zoek naar rijpe follikels. Een **rijpe follikel** heeft een doorsnede van 17 tot 20 mm. Indien de follikel nog geen doorsnede van 17 mm heeft, krijgt u een nieuwe afspraak voor een echografie. Ook de **dikte van het baarmoederslijmvlies** wordt gemeten.
- Bij de bloedafname wordt gekeken naar de **vrouwelijke hormonen**.

We vergelijken steeds de hormonale waarden met de echografische bevindingen en aan de hand van deze resultaten wordt de datum van de terugplaatsing afgesproken.

Afhankelijk van de hormonale waarden in uw bloed kan een inspuiting met Pregnyl® nodig zijn. De consulente zal u uitleggen wanneer en hoe u deze inspuiting moet toedienen. U moet deze injectie bij uzelf plaatsen op het afgesproken tijdstip. Indien u dit liever niet zelf doet, kan u altijd de hulp inroepen van uw partner, vriendin of thuisverpleegkundige. Na de echografie krijgt u deze medicatie mee.

Wat doet de injectie met Pregnyl®?

Pregnyl® bevat het zwangerschapshormoon HCG dat zorgt voor de eisprong en dat ook een effect heeft op het baarmoederslijmvlies. Ongeveer 37 uur na deze injectie zal de eisprong plaatsvinden. Zo kunnen we het ideale moment van terugplaatsing plannen. De terugplaatsing van het cryo-embryo vindt doorgaans 7 dagen na deze injectie plaats. Een injectie met Pregnyl® is niet nodig wanneer uit de bloedafname blijkt dat er een piek is van het luteïniserend hormoon (= LH). Deze piek leidt immers tot de eisprong. De terugplaatsing gebeurt dan 5 à 6 dagen na deze LH-piek.

1.2 Terugplaatsing van een cryo-embryo in een kunstmatige cyclus

Bij deze methode wordt de natuurlijke cyclus vervangen door een kunstmatige cyclus. Dit wordt ook het substitutie schema genoemd. Met behulp van hormonen wordt de menstruele cyclus nagebootst.

In eerste instantie start u met **Progynova**® tabletten (oraal). Dit medicijn bevat het vrouwelijk hormoon **oestrogeen** wat de ontwikkeling van het baarmoederslijmvlies bevordert. Later in de cyclus zal ook **Utrogestan**® opgestart worden. Deze vaginale capsules bevatten het vrouwelijk hormoon **progesteron**. Progesteron zorgt voor een verdere opbouw van het baarmoederslijmvlies zodat de baarmoeder zich kan voorbereiden op een innesteling van het cryo-embryo.

Concreet betekent dit dat u ons centrum telefonisch moet contacteren op de 1ste dag van de menstruatie. Zijn wij op die dag niet bereikbaar, dan doet u dit zo snel mogelijk.

Tijdens het telefoongesprek vermeldt u uitdrukkelijk dat er beslist is om het **cryo-embryo terug te plaatsen aan de hand van een substitutieschema**. U krijgt een afspraak voor een eerste echografie en bloedafname op de 2de of 3de dag van uw cyclus. Het is zeer belangrijk dat deze onderzoeken tijdens de menstruatie plaatsvinden. Na de 4de dag van de cyclus is een opstart niet meer mogelijk. Het is dus zéér belangrijk dat u zo snel mogelijk na de start van uw menstruatie contact opneemt met ons.

Voor deze 1ste echografie moet u zich inschrijven. Vanaf de 2de echografie binnen dezelfde cyclus moet u zich niet meer inschrijven.

Tijdens de echografie controleert de fertiliteitsarts of er geen cysten aanwezig zijn op de eierstokken en of het baarmoederslijmvlies dun is. Met

een bloedafname worden de vrouwelijke hormonen bepaald. Deze waarden dienen laag te zijn.

Uw behandelende arts beslist wanneer u start met het medicatieschema. Het is zéér belangrijk dat u dit nauwgezet volgt.

- Op de afgesproken datum start u met de **orale tabletjes Progynova®: 1 tablet van 2 mg, 3 keer per dag**. Kies vaste tijdstippen, mooi verdeeld over de dag.

De mogelijke bewerkingen van Progynova® zijn misselijkheid, hoofdpijn, buikpijn, gespannen borsten en stemmingswisselingen. Deze bijwerkingen komen echter niet vaak voor.

- De **2de echografie** wordt 10 à 12 dagen na de start van Progynova® gepland. Tijdens deze echografie meet de arts de dikte van het baarmoederslijmvlies. U zal opnieuw een bloedafname krijgen.
- Als het baarmoederslijmvlies voldoende opgebouwd is en als het vrouwelijk hormoon in het bloed goed gestegen is, wordt met u afgesproken wanneer u start met de **vaginale Utrogestan® capsules**. Als blijkt dat het baarmoederslijmvlies nog niet voldoende dik is, wordt de dosis Progynova® verhoogd en krijgt u een nieuwe afspraak voor een echo.

Deze Utrogestan® capsules van 200 mg brengt u drie keer per dag vaginaal in. Breng de capsules zo hoog mogelijk in. Deze tabletten smelten en geven een witte afscheiding. **Start deze capsules nooit op eigen initiatief!**

De mogelijke bijwerkingen van Utrogestan® zijn hoofdpijn, misselijkheid, constipatie, vermoeidheid en gespannen borsten. Deze bijwerkingen komen echter maar zelden voor.

- De datum voor de terugplaatsing van het cryo-embryo wordt met u afgesproken.

1.3 In het laboratorium

De precieze datum van de embryoterugplaatsing is afhankelijk van het delingsproces van uw embryo. Om het embryo de beste kans tot in-nesteling te geven is het belangrijk dat alle omstandigheden zo optimaal mogelijk zijn (het baarmoederslijmvlies en de hormonale waarden).

Wij kunnen echter niet garanderen dat de behandeling succesvol zal zijn. Ook in de meest optimale omstandigheden en met het perfecte embryo is het mogelijk dat u niet zwanger wordt. Zolang u een voorraad ingevroren embryo's heeft, kan u ontdoocycli opstarten.

In het laboratorium worden voornamelijk blastocysten ingevroren. Dit zijn embryo's die 5 à 6 dagen na de eicel pick-up een normale ontwikkeling vertonen. Vóór het invriezen worden de embryo's in een beschermende invriesoplossing geplaatst en ultrasnel afgekoeld tot -196°C om ijskristallen te voorkomen. De embryo's worden afzonderlijk ingevroren en bewaard in speciale cryovaten. Deze vaten zijn gevuld met vloeibare stikstof (-196°C).

Bij een ontdoocyclus wordt één embryo snel opgewarmd en wordt de vriesvloeistof weggewassen. 92 % van de ingevroren embryo's overleeft deze procedure. In de meeste gevallen worden de embryo's 's ochtends ontdood en in de loop van de dag teruggeplaatst. Het uur van de terugplaatsing is afhankelijk van de activiteit in het centrum. Indien het embryo de procedure niet overleeft, wordt indien mogelijk een tweede embryo ontdood.

De wettelijke bewaartermijn voor ingevroren embryo's is vastgelegd op 5 jaar. Wanneer deze termijn verstreken is, kan u kiezen voor een verlenging van deze bewaartermijn of voor het vernietigen van de embryo's.

Wanneer u de bewaartermijn wil verlengen, dient u **vóór de einddatum** van bewaring contact op te nemen met het fertiliteitscentrum.

Op de dag van uw terugplaatsing moet u om 10 uur naar het IVF-labo bellen. (tel. 089 32 77 23)

De embryoloog zal u telefonisch meedelen of het ontdooiproces gelukt is en hoe laat u in het ziekenhuis verwacht wordt. Indien de terugplaatsing gepland is op een zaterdag of op een feestdag, dan contacteert u het IVF-labo de dag voordien om 15 uur.

1.4 De embryo-terugplaatsing

Wat kan u verwachten bij een embryo-terugplaatsing?

- Deze procedure is zonder verdoving en pijnloos. Het kan vergeleken worden met een gynaecologisch onderzoek en veroorzaakt weinig discomfort.
- U moet zich niet opnieuw inschrijven.
- U mag plaatsnemen in de wachtzaal (G1.25), waar de verpleegkundige u zal komen halen. De verpleegkundige zal u binnenroepen en u een plaatsje toewijzen waar u zich mag omkleden. U mag een operatieschort en een mutsje aandoen.
- We vragen om te komen met een volle blaas. Door de volle blaas zal de arts een beter zicht hebben op de baarmoeder en de katheter gemakkelijker kunnen inbrengen. Probeer uiteraard niet te overdrijven. We raden aan om thuis de blaas te ledigen en vervolgens 2 glazen water te drinken (meer is niet nodig). Daarna gaat u niet meer naar het toilet.
- In de operatiezaal zal de embryoloog u meer uitleg geven over het ontdooid embryo. U zal ook de nodige documenten moeten ondertekenen.
- Nadat u in gynaecologische houding ligt, brengt de gynaecoloog een speculum (eendenbek) vaginaal in om de baarmoederhals mooi in beeld te krijgen. De verpleegkundige zal met een echo op de buik de

baarmoeder proberen te visualiseren. De gynaecoloog zal dan met een fijne katheter het embryo in de baarmoeder terugplaatsen.

- Na de terugplaatsing mag u naar huis gaan. U kan gerust zelf een auto of een ander voertuig besturen.
- We raden aan om de eerste dagen intensieve sport en sauna te vermijden.
- Indien u pijnstilling nodig heeft, mag u enkel paracetamol innemen (vb. Dafalgan®). Ontstekingsremmende medicatie (vb. Ibuprofen®) is niet toegelaten.
- Opgvolgmedicatie:

Bij een terugplaatsing in een kunstmatige cyclus: u zet de behandeling met Progynova® en Utrogestan® verder tot de bloedafname voor de zwangerschapscontrole. U neemt ook dagelijks foliumzuurtabletten in. Bij een terugplaatsing in een natuurlijke cyclus: u neemt enkel dagelijks uw foliumzuurtabletten in.

1.5 De opvolging na de embryo-terugplaatsing

Na de terugplaatsing van het cryo-embryo begint een vervelende wachperiode. Deze periode wordt door de meeste patiënten omschreven als stressvol. Gevoelens zoals angst, onzekerheid, zenuwachtigheid, ... zijn normaal. Je stelt je zoveel vragen: 'Is de behandeling gelukt?', 'Ben ik zwanger?', ... Je zal waarschijnlijk het goed bedoelde advies 'probeer er maar niet aan te denken' horen, maar dat is niet gemakkelijk. Wij adviseren u om de nodige afleiding te zoeken in dingen die u rust en ontspanning geven.

Na een tweetal weken wordt er via een bloedafname een zwangerschapstest gedaan. Op de afgesproken dag kan u 's ochtends bloed laten prikken. In dit bloedstaal wordt de aanwezigheid van het zwangerschapshormoon gecontroleerd.

- Indien u **in België verzekerd** bent, moet u zich voor deze bloedafname **inschrijven**.

- Indien u **in het buitenland verzekerd** bent, moet u zich **niet inschrijven**.

Is uw menstruatie vóór deze dag al doorgekomen, dan moet u alsnog deze bloedafname laten doen. Het is belangrijk dat we absolute zekerheid hebben.

Stop nooit op eigen initiatief met de voorgeschreven medicatie en wacht altijd op het definitieve resultaat van deze bloedafname.

U bent zwanger

U krijgt een paar dagen later opnieuw een bloedafname om te controleren of de waarde van het zwangerschapshormoon is gestegen. Als het zwangerschapshormoon goed gestegen is, wordt er een drietal weken na uw 2de bloedtest een 1ste zwangerschapsechografie uitgevoerd. Hierna bent u vrij om uw zwangerschap elders verder te laten opvolgen.

Indien de terugplaatsing gebeurde in een kunstmatige cyclus is het erg belangrijk dat u de behandeling met Progynova® en Utrogestan® verder zet tot aan de 1ste zwangerschapsechografie.

U bent helaas niet zwanger

Indien de terugplaatsing gebeurde in een kunstmatige cyclus mag u stoppen met Progynova® en Utrogestan®. De menstruatie zal doorkomen.

Als er nog cryo-embryo's zijn, dan is het niet nodig om een rustmaand in te lassen. U kan op de 1ste dag van de menstruatie opnieuw contact met ons opnemen. Het is echter wel belangrijk dat u zelf aangeeft op welk tempo u de behandeling wenst verder te zetten. Elke poging die niet lukt, zorgt voor een emotionele tegenslag. Neem zeker de tijd die u nodig heeft om dit te verwerken.

Als er geen cryo-embryo's meer zijn, dan zal u eerst bij uw behandelende arts op raadpleging moeten komen. Tijdens deze consultatie zal dan het verdere verloop van uw behandeling besproken worden.

1.6 Tot slot

Heeft u nog vragen? Raadpleeg dan zeker onze website: www.zol.be/fertiliteitscentrum

Vindt u hier geen antwoord op uw vragen, dan kan u contact opnemen met de dienst Fertiliteit op het nummer tel. 089 32 77 22 en dit tussen 10 en 15.30 uur.

Buiten de raadplegingsuren kan u met dringende vragen of problemen terecht bij uw huisarts, de arts van wacht of de Spoedgevallendienst (tel. 089 32 51 40).

Wij duimen mee voor een positief resultaat.
Veel succes!

Het team Fertiliteit van het Ziekenhuis Oost-Limburg

www.ZOL.be

www.facebook.com/ZOLzh

www.twitter.com/ZOLziekenhuis

www.youtube.com/user/ZOLziekenhuis

Schrijf u in op onze nieuwsbrief via www.zol.be.